

tudományi, orvosi művek. A magyar nyelvű művek száma 13, köztök — ha nem téves a cím — nehány ma már ismeretlen, pl. SAMBUCUS *De hecimba*, BORNEMISSZA *De re militari*, TELEGDÍ *De calendario*. A hagyatéki leltárban a nyomtatványok között 30 kézirat is szerepel, közte az ILOSVAY-kódex és más törvénygyűjtemények. A könyvtárhoz tekintélyes levéltári anyag is járult: a nyitrai egyházmegyére, szalkai apátságra, felsőelefánti kolostorra stb. vonatkozó akták, oklevelek.

A hagyatéki leltár nem ad pontos címekeket, sokszor csak a szerző nevét, a mű tartalmát kifejező vezérszavakat közli, hely és év megjelölése nélkül. A kamara fölbecsülteti a könyvtár értékét is, a kiszemelt MANTSKOVITH Bálint (IVÁNYI hibásan közli a nevét) galgóci nyomdász helyett PÉTER pozsonyi könyvkereskedő végzi el a munkát, de eredményét nem ismerjük.

A könyvtárat végrendeletileg sógorára, KECSKÉS Andrásra hagyta. Később KECSKÉS János pozsonyi kanonok tulajdonába jutott, ki 1639-ben a pozsonyi jezsuita kollégiumnak adományozta. Anyagából a rend felszólításakor készült jegyzék szerint még 65 mű megvolt, a maradványok a budapesti egyetemi könyvtár tulajdonába jutottak.

Kérdés, hogy a maga idejében tekintélyes s nagy értéket képviselő könyvtárat maga MOSSÓCZY gyűjtötte-e össze? Tekintve, hogy a nyitrai püspöki szék elnyeréséig állandóan nagy szegénységről panaszkodik, nem igen volt módjában sokat áldozni könyvek vásárlására. Nem lehetetlen, hogy az elég nagyszámú protestáns művek elkobzás útján jutottak birtokába. A hagyatéki leltár az ő jogos tulajdonául ismerte el.

Nagy érdeme IVÁNYINAK, hogy a könyvtárat részletesen ismertette s katalógusát közzétette, ezzel nemcsak MOSSÓCZY tudományszomját szemléltette, hanem a kor művelődéstörténetéhez is fontos adalékot szolgáltatott.

HAVRAN DÁNIEL.

Harsányi István: *Miskolczi Csulyak István élete és munkái*. Debrecen, 1926. (A debreceni Tisza István tudományos társaság I. oszt. kiadványai. II. köt. 4. sz.) 4°. 25 l.

Az életrajz Szerencsi NAGY István: *Bod Péter Athenás nevű könyvének toldaléka* c. kézírata alapján készült, melyet HARSÁNYI KERESZTESI József kisebb munkáinak egyik kötetében fedezett fel (megvan a kunszentmiklósi ref. gimn. könyvtárában). A *Toldalék* több ismeretlen adatot őrzött meg a 16. századi ref. papok és tanítók működéséről. M. CSULYAK István hazai tanulmányai befejezése után nevelői minőségben külföldre

kísérte THÖKÖLY Sebestyén fiát, Miklóst. 1601—2-ben Görlitzben, 1603—1607-ben Heidelbergben tartózkodnak. CSULYAK külföldi tartózkodásáról Diariumot vezetett, amely sajnós, most lappang valahol. Hazatérte után mint tarcali iskolaigazgató egy magyar nyelvtant szerkesztett, melyet 1608-ban Sz. MOLNÁRnak elküldött Marburgba. Aztán több helyen lelkészkedett. Hatszor nősült s tiz gyermeke közül kilenc pestisben elhunyt. Életben maradt fia Gáspár, *Egy jeles vadkert* c. mű kiadója. Meghalt 1645-ben 70 éves korában, mint liszkai pap és zempléni esperes. Élete folyását megírta deákversekben, melyeket fia Gáspár *Diegesis historica* c. alatt Nagyváradon két példányban kinyomatott. Esperesi működésének emlékét, két tartalmilag nagybecsű kézirat őrzi: *Liber redituum ecclesiasticorum Cottus Zempleniensis* (1621—22. évi egyházi vizitációk jegyzőkönyve) és *Diarium senioratus mei* (1629—45), mindakettő a sárospataki főiskola könyvtárának tulajdona. — HARSÁNYI az életrajz végén összeállítja CSULYAK irodalmi munkásságát, külön csoportban sorolva föl a nyomtatásban megjelent s külön a kéziratban fennmaradt műveket. Helyreigazítja SZINYEI tévedését is, aki írói lexikonában kétszer szerepelteti, egyszer CSULYAK István, másodszer MISKOLCZI István neve alatt.

HAVRAN DÁNIEL.

Ungarische Jahrbücher. Herausgegeben von Robert Gragger. *Bücherschau.* Berlin, 1926. (W. de Gruyter.)

GRAGGER Róbertnek, a berlini egyetem kiváló magyar tanárának lapunk megjelenése előtt kevéssel váratlanul bekövetkezett tragikus halála alig pótolható űrt hagyott maga után a magyar tudományos életben. Sokoldalú tevékenységét — mindnyájan jól tudjuk — a magyar irodalom és tudomány külföldi megismertetése hatotta át, melyet egyetemi előadásai és a szépsikerű *Ungarische Bibliothek* mellett nemcsak a már hatodik évfolyamába lépett *Ungarische Rundschau* értekezéseiben és közleményeiben igyekezett kifejezésre juttatni, hanem külön terjedelmes könyvismertetésekben is. E külön is megjelent könyvszemlékből a folyó évről három jutott a kezünkbe.

E három füzetben 362 könyv ismertetését találjuk, tudományost és szépirodalmi, humanisztikust és természettudományit egyaránt. A csoportok megoszlanak a tudományszakok szerint, melyek csoportosítását néhány érdekessége miatt itt is adjuk: 1. Általános művek. 2. Nyelvtudomány. Irodalom. Irodalomtörténet. 3. Történelem és segédtudományai. 4. Föld- és néprajz. 5. Közgazdaság. Statisztika. Népesedéstan.